

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(1)	(1)	(1)	(2)	(4)	(4)	(1)	(1)	(1)	(2)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(3)	(2)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(1)	(4)	(4)

שאלה	21	22	23
תשובה	(1)	(3)	(3)

הסברים
אנלוגיות (שאלות 1-6)
1. השאלה: מזוודה : לארוז -

היחס: מזוודה היא חפץ שבתוכו אורזים חפצים, כלומר משתמשים בו כדי לארוז בתוכו.
א' זה חפץ המשמש על מנת ב' בתוכו.

תשובה (1): קלסר : לתייק. האם קלסר זה חפץ המשמש מנת לתייק בתוכו? כן.

תשובה (2): שידה : לרהט. האם שידה זה חפץ המשמש כדי לרהט בתוכו? לא. **שידה** זה חפץ שמשמש בן על מנת לרהט, ולא לרהט בתוכו.

תשובה (3): ארנק : לשלם. האם ארנק זה חפץ המשמש כדי לשלם בתוכו? לא. **ארנק** זה חפץ שבו שומרים כסף המשמש כדי לשלם באמצעותו.

תשובה (4): מתנה : לעטוף. האם מתנה זה חפץ המשמש כדי לעטוף בתוכו? לא. **מתנה** היא הכלי שעליו מבוצעת הפעולה **לעטוף**, ואינה חפץ שמשמש כדי לעטוף בתוכו.

תשובה (1).

2. השאלה: עגן : שט -

היחס: כלי שיט ש**עגן** הוא כלי שעצר והתייצב במקום, כלומר הפסיק **לשוט**.
א' הוא הפסיק לעשות ב'.

תשובה (1): חנה : נסע. האם כלי רכב שחנה הוא רכב שהפסיק לנסוע? כן. רכב ש**חנה** הוא רכב שהפסיק את ה**נסיעה**. בדיוק כפי שאינה שעגנה הפסיקה לשוט.

תשובה (2): נחת : המריא. האם מטוס שנחת הוא מטוס שהפסיק להמריא? לא. מטוס ש**נחת** הפסיק לטוס, לא הפסיק להמריא.

תשובה (3): עמד : רץ. האם אדם שעמד הוא אדם שהפסיק לרוץ? לא בהכרח. **עמידה** היא אינה פעולת הפסקת ה**ריצה**, אלא פעולה שונה שאמנם אינה יכולה להיעשות במקביל אליה, אך אינה מתאימה ליחס שלנו.

תשובה (4): בלם : דיווש. האם כלי רכב שבלם הוא כלי רכב שהפסיק לדווש? לא. משמעותה של **בלימה** היא לא עצירת ה**דיווש** אלא הפסקת או האטת הנסיעה.

תשובה (1).

3. השאלה: דומים : דמיון -

היחס: אנשים דומים הם אנשים שיש ביניהם דמיון. א' הם מי שיש ביניהם ב'.

תשובה (1): מתחרים : יריבות. האם אנשים מתחרים הם אנשים שיש ביניהם יריבות? כן. **מתחרים** הם אנשים יריבים, כלומר יש ביניהם **יריבות**. זה בדיוק אותו היחס.

תשובה (2): עמיתים : מקצוע. האם אנשים עמיתים הם אנשים שיש ביניהם מקצוע? לא. **עמיתים** הם אנשים שחולקים את אותו **מקצוע**, שיש להם את אותו מקצוע, אולם המקצוע אינו קשר **ביניהם** אלא משהו שכל אחד מהם עוסק בו בנפרד.

תשובה (3): אדיבים : נימוס. האם אנשים אדיבים הם אנשים שיש נימוס ביניהם? לא. מי **שאדיב** הוא מי שהוא עצמו מתנהג **בנימוס**. אדיבות היא תכונה של אדם **בודד**, לא קשר בין אנשים.

תשובה (4): נשואים : חתונה. האם אנשים נשואים הם אנשים שיש חתונה ביניהם? לא. **נשואים** הם שני אנשים מי **שהתחתנו**. החתונה היא **אירוע חד-פעמי** שהתרחש בעבר, לא מצב מתמשך שקיים בין בני הזוג, כפי שקיים ביחס **הדמיון** בין שני אנשים **הדומים** זה לזה.

תשובה (1).

4. השאלה: לשם מה? : תכלית-

היחס: לשם מה? היא שאלה שמטרתה לברר **תכלית**. א' היא שאלה שמטרתה לברר ב'.

תשובה (1): לאן? : דרך

האם **לאן?** היא שאלה שמטרתה לברר **דרך?** לא. השאלה **לאן?** מבררת **יעד** או **מקום**, לא דרך.

תשובה (2): למי? : נמען. האם למי? היא שאלה שמטרתה לברר נמען? כן. כאשר שואלים **למי** שלחת את המכתב? - התשובה המצופה היא שם **הנמען**. בדיוק כפי שכאשר שואלים **לשם מה** התשובה המצופה היא **ציון התכלית**.

תשובה (3): האומנם? : ספק. האם האומנם? היא שאלה שמטרתה לברר ספק? לא. **האומנם?** היא שאלה שמביעה **ספק**, לא שאלה שמטרתה לברר ספק.

תשובה (4): מדוע? : תוצאה. האם מדוע? היא שאלה שמטרתה לברר תוצאה? לא. השאלה **מדוע?** מבקשת לברר את ה**סיבה**, לא את ה**תוצאה**.

תשובה (2).

5. השאלה: יצירת ביכורים : שירת הברבור-

היחס: יצירת ביכורים היא היצירה הראשונה של אמן, ו**שירת הברבור** היא היצירה האחרונה שלו.
א' הוא הדבר הראשון ו**ב'** הוא הדבר האחרון מאותו הסוג.

תשובה (1): הקדמה : פרק. האם הקדמה היא הדבר הראשון ופרק הוא הדבר האחרון מאותו הסוג? לא. **הקדמה** היא אכן החלק הראשון בספר אבל **פרק** אינו בהכרח החלק האחרון – ספר מורכב ממספר פרקים, והפרק האחרון הוא רק אחד מהם. לכן אין כאן יחס של "ראשון מול אחרון".

תשובה (2): מנה עיקרית : קינוח. האם מנה עיקרית היא הדבר הראשון וקינוח הוא הדבר האחרון מאותו הסוג? לא. **קינוח** הוא אכן המנה האחרונה, אבל **מנה עיקרית** אינה המנה ראשונה.

תשובה (3): קונצרט : הדרן. האם קונצרט הוא הדבר הראשון והדרן הוא הדבר האחרון מאותו הסוג? לא. **הדרן** הוא היצירה האחרונה **בתוך** קונצרט, אבל קונצרט אינו החלק הראשון במופע, ולמעשה הוא אינו חלק כלל. היחס כאן הוא בין שלם (הקונצרט) לחלקו האחרון (ההדרן), לא בין ראשון לאחרון. הקונצרט מורכב ממספר חלקים, האחרון שבהם הוא ההדרן.

תשובה (4): יורה : מלקוש

האם יורה הוא הדבר הראשון ומלקוש הוא הדבר האחרון מאותו הסוג? כן. **יורה** הוא הגשם הראשון של עונת הגשמים (בסתיו), ו**מלקוש** הוא הגשם האחרון של העונה (באביב). זה בדיוק אותו היחס.
תשובה (4).

6. השאלה: אמתלה : נימוק -

היחס: אמתלה היא תירוץ, כלומר **נימוק** שקרי. **א'** הוא **ב'** שקרי.

תשובה (1): תחינה : בקשה. האם תחינה היא בקשה שקרית? לא. **תחינה** היא **סוג של בקשה**, בקשה נלהבת ועזה, אולם לא בהכרח בקשה שקרית. היחס כאן הוא של עוצמה, לא של אמיתות.

תשובה (2): מסר : הצהרה. האם מסר הוא הצהרה שקרית? לא. **מסר** הוא תוכן שמועבר מאדם לאדם, לא **הצהרה** שקרית. אין כאן יחס של אמת ושקר.

תשובה (3): גינוי : תגובה. האם גינוי הוא תגובה שקרית? לא. **גינוי** הוא סוג של **תגובה**, תגובה שלילית או ביקורתית, אולם לא לא תגובה שקרית. היחס כאן הוא של סוג התגובה, לא של אמיתות.

תשובה (4): עלילה : האשמה. האם עלילה היא האשמה שקרית? כן. **עלילה** (במובן של "להעליל על מישהו") היא האשמה שקרית, האשמת שווא. זה בדיוק אותו היחס.

תשובה (4).

הבנה והסקה (שאלות 7-18)

7. השאלה: לאחר עימות ממושך בין עורכי העיתון לבין קבוצת כתבים ש___ של העיתון, נחלו ___ נכנעו ללחץ והסכימו. ___

פתרון: עלינו להבין את ההיגיון הפנימי של הפסקה. המילים "נכנעו ללחץ והסכימו" מרמזות שמישהו הפסיד בעימות ונאלץ לקבל את עמדת הצד השני.

תשובה (1): דרשה להעמיק את מחויבותו החברתית / חברי הקבוצה הצלחה, והעורכים / להקדיש מדור מיוחד לעניינים חברתיים

המשפט שנוצר: "לאחר עימות ממושך בין עורכי העיתון לבין קבוצת כתבים שדרשה להעמיק את מחויבותו החברתית של העיתון, נחלו חברי הקבוצה הצלחה, והעורכים נכנעו ללחץ והסכימו להקדיש מדור מיוחד לעניינים חברתיים".

נכון. ההיגיון ברור: הכתבים דרשו יותר מחויבות חברתית, הם נחלו הצלחה, ולכן העורכים נכנעו והסכימו להקדיש מדור לעניינים חברתיים - בדיוק מה שהכתבים דרשו.

תשובה (2): מחתה על הקו השמרני / העורכים כישלון, ומתנגדיהם / להירתם גם הם לחיזוק המגמה השמרנית המשפט שנוצר: "לאחר עימות ממושך בין עורכי העיתון לבין קבוצת כתבים שמחתה על הקו השמרני של העיתון, נחלו העורכים כישלון, ומתנגדיהם נכנעו ללחץ והסכימו להירתם גם הם לחיזוק המגמה השמרנית".

לא נכון. הכתבים התנגדו לקו השמרני, ודרשו לשנותו, הרי שאם הם נכנעו ללחץ והסכימו לחזק את המגמה השמרנית, זהו אינו כישלון של העורכים, אלא דווקא הצלחה שלהם. המשפט אינו הגיוני, ולכן התשובה נפסלה.

תשובה (3): קבלה על האדישות הפוליטית / חברי הקבוצה כישלון, ואף / לבטא להבא את עמדתם הפוליטית ביתר תקיפות

המשפט שנוצר: "לאחר עימות ממושך בין עורכי העיתון לבין קבוצת כתבים שקבלה על האדישות הפוליטית של העיתון, נחלו חברי הקבוצה כישלון, ואף נכנעו ללחץ והסכימו לבטא להבא את עמדתם הפוליטית ביתר תקיפות".

לא נכון. נכתב שחברי הקבוצה (הכתבים) שמחו על האדישות הפוליטית נחלו כישלון, ו"הסכימו" לבטא את עמדתם ביתר תקיפות. זה אינו כישלון אלא הצלחה.

תשובה (4): ביקשה לבטל את השינויים המתוכננים במתכונתו / חסידי השינוי הצלחה, והעורכים / אף הם לתמוך בשינויים

המשפט שנוצר: "לאחר עימות ממושך בין עורכי העיתון לבין קבוצת כתבים שביקשה לבטל את השינויים המתוכננים במתכונתו של העיתון, נחלו חסידי השינוי הצלחה, והעורכים נכנעו ללחץ והסכימו אף הם לתמוך בשינויים".

לא נכון. הכתבים ביקשו לבטל שינויים מתוכננים, אך חסידי השינוי (כלומר העורכים) נחלו הצלחה. המשפט "והעורכים... הסכימו אף הם לתמוך בשינויים" אינו הגיוני מכיוון שהם אלו שתכננו את השינויים מלכתחילה.

תשובה (1).

8. השאלה: קופי הלמור ____ מן האדם, ____ לצפות בהם ולצלמם מקרוב, אך מנגד הם ____ לבני אדם כדי לקבל מהם מזון.

פתרון: עלינו להבין את ההיגיון הפנימי של הפסקה. הביטוי "אך מנגד" מסמן ניגוד בין שני חלקי המשפט - צריך שיהיה ניגוד בין היחס של הקופים לבני אדם בהקשר של צילום, לבין היחס שלהם בהקשר של מזון.

תשובה (1): אינם נרתעים / ולכן אפשר / אינם ניגשים

המשפט שנוצר: "קופי הלמור **אינם נרתעים** מן האדם, **ולכן אפשר** לצפות בהם ולצלמם מקרוב, אך מנגד הם **אינם ניגשים** לבני אדם כדי לקבל מהם מזון".

נכון. הניגוד ברור: הקופים אינם מפחדים מבני אדם (ולכן אפשר להתקרב אליהם ולצלם אותם), אך מצד שני הם גם לא ניגשים לבני אדם מיוזמתם (כדי לקבל מזון). זהו ניגוד בין סובלנות פסיבית לבין חוסר יוזמה אקטיבית (מצד הלמורים).

תשובה (2): נרתעים / ולפיכך אי אפשר / אינם ניגשים

המשפט שנוצר: "קופי הלמור **נרתעים** מן האדם, **ולפיכך אי אפשר** לצפות בהם ולצלמם מקרוב, אך מנגד הם **אינם ניגשים** לבני אדם כדי לקבל מהם מזון".

לא נכון. אין כאן ניגוד אמיתי - אם הקופים נרתעים מבני אדם ואי אפשר לצלמם, טבעי שהם גם אינם ניגשים אליהם לקבל מזון. שני החלקים אינם מנוגדים, ולכן המילה "מנגד" הופכת את המשפט ללא-הגיוני.

תשובה (3): אינם חוששים / ואף על פי כן אפשר / אינם ניגשים

המשפט שנוצר: "קופי הלמור **אינם חוששים** מן האדם, **ואף על פי כן אפשר** לצפות בהם ולצלמם מקרוב, אך מנגד הם **אינם ניגשים** לבני אדם כדי לקבל מהם מזון".

לא נכון. "ואף על פי כן" (=ובכל זאת) מציין הפתעה, אבל אם הקופים לא חוששים, אין שום הפתעה בכך שאפשר לצלם אותם מקרוב - זה צפוי.

תשובה (4): חוששים / ואכן אפשר / ניגשים

המשפט שנוצר: "קופי הלמור **חוששים** מן האדם, **ואכן אפשר** לצפות בהם ולצלמם מקרוב, אך מנגד הם **ניגשים** לבני אדם כדי לקבל מהם מזון".

לא נכון. בחלקו הראשון של המשפט נטען כי הקופים חוששים מן האדם "ואכן" אפשר לצלם אותם מקרוב, "ואכן" מציין אישור או התאמה, אבל אם הקופים חוששים, לא הגיוני שאפשר לצלמם מקרוב.

תשובה (1).

9. השאלה: חושבים כי תעשיית המזון בדור הבא תוכל ____ הסטנדרטים הכמותיים של היום. ____ היווצרות פער גדול בין ייצור המזון לגידול הרב הצפוי באוכלוסיה, ובדור הבא ____ רעב.

פתרון: עלינו להבין את ההיגיון הפנימי של הפסקה. המשפט עוסק בתחזית לגבי תעשיית המזון ביחס לגידול האוכלוסייה, וצריך שיהיה קשר הגיוני בין יכולת הייצור, היווצרות הפער, והתוצאה (רעב או לא).

תשובה (1): לכל היותר לשמור על / התוצאה הבלתי נמנעת תהיה / יש לצפות ל-

המשפט שנוצר: "חושבים כי תעשיית המזון בדור הבא תוכל **לכל היותר לשמור על** הסטנדרטים הכמותיים של היום. **התוצאה הבלתי נמנעת תהיה** היווצרות פער גדול בין ייצור המזון לגידול הרב הצפוי באוכלוסיה, ובדור הבא **יש לצפות לרעב**".

נכון. ההיגיון ברור: תעשיית המזון תוכל לכל היותר לשמור על הרמה הנוכחית ולייצר את אותה כמות האוכל כמו היום (=לשמור על הסטנדרטים הכמותיים של היום). מכיוון שצפי **גידול באוכלוסייה**, התוצאה הבלתי נמנעת תהיה פער בין הייצור לצרכים - אוכלוסיה יותר גדולה משמעותה צורך בכמות גדולה יותר של אוכל. מאחר שתעשיית המזון לא יכולה לספק יותר אוכל ממה שהיא כבר מייצרת, יש לצפות לרעב.

תשובה (2): להתפתח ולהעלות את / כך תעוכב / כבר ישרור

המשפט שנוצר: "חושבים כי תעשיית המזון בדור הבא תוכל להתפתח ולהעלות את הסטנדרטים הכמותיים של היום. **כך תעוכב** היווצרות פער גדול בין ייצור המזון לגידול הרב הצפוי באוכלוסיה, ובדור הבא **כבר ישרור** רעב".

לא נכון. יש כאן סתירה פנימית: אם תעשיית המזון תתפתח ותעלה את הסטנדרטים, וכך יעוכב הפער - למה שישרור רעב? התוצאה סותרת את ההנחות.

תשובה (3): רק לשמור על / לפיכך קטן החשש מ- / עדיין לא יהיה

המשפט שנוצר: "חושבים כי תעשיית המזון בדור הבא תוכל **רק לשמור על** הסטנדרטים הכמותיים של היום. **לפיכך קטן החשש** מהיווצרות פער גדול בין ייצור המזון לגידול הרב הצפוי באוכלוסיה, ובדור הבא **עדיין לא יהיה** רעב".

לא נכון. יש כאן סתירה: אם תעשיית המזון יכולה רק לשמור על הרמה הנוכחית (כלומר, היא לא עומדת בביקוש ההולך וגדל), החשש מפער בין גודל האוכלוסיה לכמות האוכל המיוצרת צריך **לגדול**, ולא לקטון.

תשובה (4): לייצר יותר וכך להעלות את / התוצאה במקרה כזה תהיה / לא יהיה אפשר למנוע

המשפט שנוצר: "חושבים כי תעשיית המזון בדור הבא תוכל **לייצר יותר וכך להעלות את** הסטנדרטים הכמותיים של היום. **התוצאה במקרה כזה תהיה** היווצרות פער גדול בין ייצור המזון לגידול הרב הצפוי באוכלוסיה, ובדור הבא **לא יהיה אפשר למנוע** רעב".

לא נכון. יש כאן סתירה כבר בחלקו הראשון של המשפט: אם תעשיית המזון תוכל לייצר יותר ולהעלות את הסטנדרטים, המסקנה ההגיונית היא שלא יוצר פער בין ייצור המזון לגידול באוכלוסיה - ולכן ימנע הרעב. אולם המשפט טוען ההפך - שדווקא ייצור כמות גדולה של אוכל תגדיל את הפער. זה כמובן לא הגיוני.

תשובה (1).

10. השאלה: אודי הבחין שכל פעם שאיריס צריכה להכין שיעורי בית במתמטיקה לקראת השיעור של יום חמישי, היא מכינה אותם רק ביום רביעי בערב. הוא שיער שהסיבה שאיריס דוחה את הכנת השיעורים לרגע האחרון היא שכשהיא מבצעת מטלות לימודיות היא מעדיפה לעבוד בלחץ של זמן.

איזה מן הנתונים הבאים **אינו מחליש** את השערתו של אודי?

פתרון: השערתו של אודי היא שאיריס דוחה את ההכנה לרגע האחרון כי היא **מעדיפה לעבוד בלחץ**. כדי להחליש את ההשערה, צריך להציע **הסבר חלופי** להתנהגות שלה - כלומר סיבה אחרת שבגללה היא מכינה דווקא ביום רביעי בערב.

תשובה (1): לאיריס יש שיעור ביולוגיה ביום שישי בבוקר, והיא מכינה את שיעורי הבית לקראתו ביום ראשון בערב

טיעון זה מחליש את ההשערה. אם איריס מכינה שיעורי בית לביולוגיה כבר ביום ראשון לקראת שיעור ביום שישי - זה מראה שהיא דווקא **אינה** מעדיפה לעבוד בלחץ, כפי שאודי שיער, אלא מכינה מראש כשיש לה אפשרות.

תשובה (2): **שיעור המתמטיקה של איריס ביום חמישי הוא בשעה שבע וחצי בבוקר, ולכן ביום זה היא נאלצת לקום מוקדם משאר ימות השבוע**

טיעון זה אינו מחליש את ההשערה. מידע זה אינו מספק הסבר חלופי לכך שאיריס מכינה את השיעורים דווקא ביום רביעי בערב. אדרבא, העובדה שהיא צריכה להשכים קום ביום חמישי רק מגבירה את הלחץ - היא צריכה לסיים את ההכנה בערב כדי ללכת לישון מוקדם, ובכל זאת היא דוחה לרגע האחרון. זה אפילו **מחזק** את ההשערה שהיא מעדיפה לעבוד בלחץ.

תשובה (3): אחותה הגדולה של איריס היא מורה פרטית למתמטיקה, ובכל יום רביעי בערב היא באה לבקרה

טענה זו מחלישה את ההשערה, מכיוון שהיא מספקת הסבר חלופי: יתכן שאיריס מכינה ביום רביעי בערב כי אז אחותה - שהיא מורה למתמטיקה - באה לבקר ויכולה לעזור לה. כלומר, לא בגלל שהיא מעדיפה לחץ.

תשובה (4): איריס משתתפת בחוגים בכל ערב בשבוע חוץ מיום רביעי

מחליש. עובדה זו מספקת הסבר חלופי: איריס מכינה ביום רביעי בערב כי זה הערב היחיד שבו היא פנויה מחוגים. יתכן שהיא אינה דוחה בכוונה, אלא פשוט שאין לה זמן בערבים אחרים.

תשובה (2).

11. השאלה: הגישה למערכות ממוחשבות רבות מצריכה סיסמה. לרוב, המשתמשים נדרשים לבחור סיסמה ארוכה

ומורכבת ולהחליפה מדי כמה חודשים. עוד הם מתבקשים שלא לבחור בסיסמאות שמשמשות אותם גם במערכות אחרות. דרישות אלו נועדו להקשות על גורמים לא מורשים לגלות את סיסמאות המשתמשים. ואולם, ספק אם הדרישות המחמירות משיגות את מטרתן, שכן רבים אינם מסוגלים לזכור את הסיסמאות המרובות הדרושות להם, ולכן הם נוהגים לשמור אותן בטלפון הנייד שלהם, וכך כל מי שהטלפון נופל לידי יכול לגלותן.

באיזה מהמקרים הבאים חסרונה של השיטה המתוארת הוא הדומה ביותר לחיסרון שלפי הפסקה יש בדרישות המחמירות לבחירת סיסמאות?

פתרון: החיסרון שמתואר בפסקה הוא: הדרישות המחמירות נועדו להגן על הסיסמאות, אך בגלל שהן מחמירות מדי, אנשים יוצרים **פתרון עוקף** (שמירה בטלפון) שדווקא **מעמיד בסכנה את הסיסמאות יותר**. כלומר: אמצעי הגנה מוגזם מוביל לפתרון עוקף בעל חיסרון בולט, אשר למעשה מבטל את ההגנה.

תשובה (1): אישה נמנעת מלענוד את תכשיטיה היקרים ושומרת אותם בכספת מחשש שיאבדו לה. ואולם, בגלל נוהג זה אין היא נהנית לעולם מתכשיטיה היפים ביותר

דוגמה זו אינה דומה, שכן כאן החיסרון הוא שהאישה לא זוכה ליהנות מהתכשיטים, אולם התכשיטים עצמם **נשארים מוגנים**. בפסקה, החיסרון הוא שההגנה עצמה היא שנפגעת.

תשובה (2): על פי חוק, הורים המסיעים את ילדיהם ברכב חייבים לחגור אותם במושב בטיחות המתאים לגילם. ואולם, הורים רבים מוצאים את תהליך החגירה מסורבל ומוותרים עליו בנסיעות קצרות

לא דומה. כאן ההורים **מוותרים לגמרי** על אמצעי ההגנה, מפני שהוא מסורבל מדי. בפסקה, אנשים לא מוותרים על הסיסמאות - הם יוצרים פתרון עוקף שמסכן אותן.

תשובה (3): הורים שומרים את העוגיות על המדף הגבוה ביותר במטבח כדי למנוע מבנם להגיע אליהן. אך היות שגם הם אינם מצליחים להגיע למדף הם משאירים לידו כיסא, והכיסא מאפשר גם לבן להגיע אל העוגיות

דומה ביותר. זה בדיוק אותו מנגנון: אמצעי הגנה מוגזם (מדף גבוה מדי) ← פתרון עוקף (כיסא) ← ביטול ההגנה (גם הילד יכול לעלות עליו ולהגיע לעוגיות). בדיוק כמו: סיסמאות מורכבות מדי ← שמירתן בטלפון ← כל אחד שנחשף לטלפון יכול לגלות את הסיסמאות.

תשובה (4): אישה שזכתה בפרס גדול בהגרלה שומרת את דבר הזכייה בסוד מקרובי משפחתה, כדי שלא יבקשו ממנה לחלוק עימם את הפרס. ואולם, היא מספרת על הזכייה לחברותיה, ואלה מגלות את הסוד לקרובי משפחתה

לא דומה. כאן האישה מספרת לחברותיה מבחירה, לא בגלל שהדרישה לשמור סוד הייתה מחמירה מדי. אין כאן פתרון עוקף שנוצר בגלל הגזמה באמצעי ההגנה.

תשובה (3).

12.

השאלה: אלברט איינשטיין סיפר שלכמה מפריצות הדרך הגדולות שלו בפיזיקה הגיע באמצעות "ניסויי מחשבה": הוא העלה מצבים פיזיקליים בעיני רוחו וניסה להסיק מסקנות הנוגעות להם. כך, למשל, הוא ייחס את תובנתו שמהירות האור קבועה לניסוי מחשבה שבו דימה את עצמו רודף אחר קרן אור. איינשטיין לא היה המדען הראשון שנעזר בכלי זה, אבל הישגיו יוצאי הדופן מילאו תפקיד מרכזי בביסוסם של ניסויי המחשבה כאבן יסוד של הפיזיקה התאורטית, מעמד שהם מחזיקים בו עד עצם היום הזה.

איזו מן הטענות הבאות עולה מהפסקה?

פתרון: עלינו למצוא את הטענה שעולה מהפסקה. בדרך כלל בתשובות השגויות "שתולים" פרטים שלא צוינו בפסקה במפורש או מסקנות שאינן בהכרח נכונות. נאתר אותן וכך נפסול את התשובות הלא נכונות.

תשובה (1): איינשטיין היה הראשון לבסס תאוריות פיזיקליות על ניסויי מחשבה

לא עולה מהפסקה. להפך - בפסקה נכתב במפורש "איינשטיין לא היה המדען הראשון שנעזר בכלי זה."

תשובה (2): לולא סייעו ניסויי המחשבה לאיינשטיין להגיע להישגים יוצאי דופן, ככל הנראה היו הפיזיקאים בימינו משתמשים בהם פחות

עולה מהפסקה. נכתב: "הישגיו יוצאי הדופן מילאו תפקיד מרכזי בביסוסם של ניסויי המחשבה כאבן יסוד של הפיזיקה התאורטית, מעמד שהם מחזיקים בו עד עצם היום הזה". כלומר, בזכות ההישגים של איינשטיין ניסויי המחשבה קיבלו מעמד מרכזי בפיזיקה. מכאן משתמע שאילו לא הישגיו, ייתכן שהשימוש בניסויי מחשבה היה נפוץ פחות.

תשובה (3): התובנה של איינשטיין כי מהירות האור קבועה היא מאבני היסוד של הפיזיקה עד עצם היום הזה

לא עולה מהפסקה. הפסקה אומרת שניסויי המחשבה הם אבן יסוד של הפיזיקה התאורטית, לא שהתובנה על מהירות האור היא אבן יסוד, ולכן ניתן לפסול תשובה זו.

תשובה (4): איינשטיין סבר כי ניסויי מחשבה הם הדרך הטובה ביותר להגיע לפריצות דרך של ממש בפיזיקה

הטענה אינה עולה מהפסקה. הפסקה מתארת שאיינשטיין השתמש בניסויי מחשבה והגיע להישגים, אבל לא נכתב שהוא סבר שזו הדרך הטובה ביותר.

תשובה (2).

13. **השאלה:** אלה: "אתמול ראיתי פרסומת למכונית חדשה שהודגש בה כי המכונית מצוידת במערכת בקרת שיוט. התפלאתי - הדבר דומה לפרסומת לדגי לברק שמודגש בה כי הדגים גודלו בבריכות דגים." שירה: "את טועה: רוב המכוניות החדשות אינן מצוידות במערכת בקרת שיוט."

אלה ושירה הסתמכו שתייהן על אותו נתון בנוגע לדגי לברק. איזה מן הנתונים שלהן הוא המתאים ביותר להיות נתון זה?

פתרון: נתחיל מהמשפט של שירה: היא אומרת שאלה **טועה**, ומנמקת שרוב המכוניות **אינן** מצוידות במערכת בקרת שיוט.

מכאן נוכל להסיק את טענתה של אלה: אם שירה חולקת עליה ואומרת שרוב המכוניות **אינן** מצוידות במערכת, סימן שאלה סברה שלרוב המכוניות החדשות יש מערכת שיוט - ולכן אין טעם להדגיש זאת.

אלה יוצרת הקבלה בין שני המקרים:

מכוניות חדשות = דגי לברק

מערכת בקרת שיוט = גידול בבריכות דגים

מאחר שאלה סברה שלרוב המכוניות יש מערכת שיוט, ניתן להסיק שהנתון על דגי לברק הוא שרוב דגי הלבדל גודלו בבריכות. שירה, לעומת זאת, לא חולקת על הנתון הזה - היא חולקת על **ההשוואה עצמה** באומרה "את טועה", כי לדעתה רוב המכוניות **אינן** מצוידות במערכת שיוט. כלומר, שתייהן מסכימות שרוב דגי הלבדל גודלו בבריכות, אך שירה חולקת על ההקבלה למכוניות.

תשובה (3): כמעט כל דגי הלבדל המוצעים למכירה גודלו בבריכות דגים

נכון. זה הנתון שעליו שתייהן מסתמכות: אלה מתפלאת למה להדגיש משהו כל כך נפוץ, ושירה מסכימה עם הנתון על דגי הלבדל אך אומרת שההשוואה למכוניות לא תקפה - כי במכוניות מערכת בקרת שיוט היא דווקא **נדירה**.

תשובה (3).

14. **השאלה:** בביקורת על ספר נכתב: "לצד ההערכה לשפה הקולחת ולדמויות המורכבות, קשה להתעלם מגסות ניסיונותיה של הסופרת לשלב בספר תפניות עלילתיות מפתיעות. הפרטים ששתלה לאורך הספר, שהקורא אמור לזהות רק בדיעבד כרמזים לתפניות שיגיעו בהמשך, למעשה כמעט שאינם מוסווים. בשל כך אין הקורא חולק עם גיבורי הספר את ההתדהמה שהם חשים כשהן אומנם מתרחשות, והוא אף מתאכזב מכך שהם לא הבחינו ברמזים בעצמם. ניסיונות אלו מיותרים, שכן הספר היה מהנה גם בלעדיהם והסופרת מצליחה לעורר בקוראים שלל רגשות באמצעות תיאוריה מלאי החיים."

על פי פסקה זו, איזו מהטענות הבאות משקפת את דעתו של כותב הביקורת על הספר באופן הטוב ביותר?

פתרון: עלינו להבין את דעת המבקר. הוא מציין שיש **הערכה** לשפה הקולחת ולדמויות המורכבות, אך מבקר את ניסיונות הסופרת לשלב תפניות מפתיעות - הרמזים שהיא שתלה "כמעט אינם מוסווים", ולכן הקורא לא חולק את ההתדהמה עם הגיבורים. המבקר מסכם: "ניסיונות אלו מיותרים, שכן הספר היה מהנה גם בלעדיהם."

תשובה (1): הספר כתוב היטב, ובזכות כך מצליח לעורר בקוראיו רגשות רבים, אך רגש ההתדהמה שהוא מעורר בהם מיותר ומקשה את הרגשות האחרים

לא נכון. הביקורת לא אומרת שהספר **מעורר** תדהמה בקוראים - להפך, הביקורת היא על כך שהניסיונות להפתיע **אינם מצליחים** כי הרמזים גלויים מדי.

תשובה (2): אף שיש מה לומר לזכות הספר, החלקים המתארים את הפתעת הגיבורים מהתפניות העלילתיות שבו אינם מעודנים דיים

לא נכון. הביקורת לא טוענת שהחלקים האלה כתובים בצורה לא מעודנת - ייתכן שהם כתובים נהדר. הבעיה היא אחרת: רק הגיבורים מופתעים מהתפניות, אבל הקוראים כבר צפו אותן מראש בגלל הרמזים הגלויים.

תשובה (3): הספר היה יכול להיות טוב יותר אילו ויתרה הסופרת על ניסיונה הכושל להפתיע את הקוראים, אך גם כך יש בו מעלות רבות

נכון. תשובה זו משקפת במדויק את דעת המבקר: הניסיון להפתיע כושל כי הרמזים גלויים מדי, והספר היה טוב

יותר בלעדיו - כפי שנכתב "ניסיונות אלו מיותרים, שכן הספר היה מהנה גם בלעדיהם". עם זאת, יש לספר מעלות רבות כמו שפה קולחת, דמויות מורכבות ותיאורים מלאי חיים.

תשובה (4): ריבוי התפניות ששתלה הסופרת בעלילת הספר פוגם באמינותו, אף שהקורא חד העין יבחין ברמזים להגעתן שנשתלו לאורכו, ועם זאת הספר מעניין וכתוב היטב

לא נכון. הביקורת לא אומרת שהתפניות פוגמות באמינות הספר. ייתכן שהעלילה אמינה לחלוטין. הבעיה היא בנסיונות להפתיע, שנעשים בצורה מגושמת (אך לא בהכרח לא אמינה). גם לא נכון שרק "קורא חד העין" יבחין ברמזים - הרמזים אינם מוסווים ולא צריך להיות חד עין כדי להבחין בהם, וזו בדיוק הבעיה.

תשובה (3).

15. השאלה: ביוונית הפעלים מורכבים מצורת בסיס המציינת את הפעולה (למשל: לכתוב, לשנות) ומסיומת המציינת את עושה הפעולה (למשל: אני, אתה, הוא). לפניכם כמה מילים ביוונית ולצידן פירושן בעברית:

גראפ - אני כותב פינו - אני שותה

גראפי - הוא כותב פינומה - אנחנו שותים

גראפון - הם כותבים פינוטה - אתם שותים

לפי הנתונים לעיל, איזו מהמילים הבאות היא המתאימה ביותר להיות 'הוא שותה' ביוונית?

פתרון: עלינו לזהות את התבניות בנתונים הנתונים.

זהו הבסיס: כדי לזהות מהו הבסיס או ה"שורש" של הפעלים המוצגים בפנינו, נבחן את שתי קבוצות הפעלים ונבין אילו אותיות מופיעות בתחילת כל מילה (מאחר שנאמר לנו שהסיומות הן אלו שמציינות את עושה הפעולה, ניתן להסיק שתחילת הפועל מציינת את הפעולה עצמה).

בסיס גראפ - מופיע בכל צורות הפועל "לכתוב"

בסיס פינו - מופיע בכל צורות הפועל "לשתות"

זהו הסיומת לגוף שני יחיד ("הוא"): "גראפי" = הוא כותב. הבסיס הוא גראפ, ולכן הסיומת "הוא" היא י, עם ניקוד צירי לפנייה (כמו במילה העברית "הרי").

לכן "הוא שותה" = בסיס "לשתות" + סיומת "הוא" = פינו + י = פינוי

תשובה (1): פינוי

לא נכון. מילה זו הורכבה משורש פינו המציין פעולת שתייה, אך נוספו לו שתי סיומות – זו של פעולת גוף ראשון יחיד ("אני"), ואחריה סיומת של גוף שני יחיד ("הוא"). סיומת ה"אני" פה מיותרת ומרוקנת את המילה ממשמעות.

תשובה (2): פינון

לא נכון. הסיומת "ון" מתאימה לגוף שלישי רבים "הם" (כמו גראפון = הם כותבים).

תשובה (3): פינוי

נכון. בסיס "לשתות" (פינו) + סיומת "הוא" (י שלפניה צירי) = פינוי.

תשובה (4): גראפי

לא נכון. אמנם הסיומת יכולה להתאים לגוף שני יחיד ("הוא"), אך הבסיס אינו מתאים. הבסיס "גראפ" לא הופיע עד כה, ובוודאי שהוא לא הבסיס המציין פעולת שתייה (כזכור, זהו בסיס "פינו").

תשובה (3).

16.

השאלה: חומר נקרא "מוליך" אם זרם חשמל יכול לעבור דרכו. כמעט תמיד כשזרם חשמל עובר דרך חומר מוליך הוא נתקל בהתנגדות, וזו גורמת לזרם לפלוט אנרגיה וכך להיחלש. על כן, בהיעדר אספקה מתמשכת של אנרגיה ממקור חיצוני ייפסק זרם החשמל בסופו של דבר. יש חומרים שבתנאים מסוימים נעשים למוליכי-על: מוליכים שזרם העובר בהם אינו נתקל בהתנגדות כלל. כבר זמן רב מוכרים חומרים שנעשים למוליכי-על, אך רק כשהם מצויים בטמפרטורות נמוכות מאוד. אלא שלאחרונה גילו מדענים חומר מסוים שיכול להפוך למוליך-על גם כשהוא בטמפרטורת החדר - אם כי רק כשהוא מצוי בתנאים של לחץ גבוה מאוד.

איזו מן הטענות הבאות משתמעת מהפסקה?

פתרון: עלינו למצוא את הטענה שמשמעת מהפסקה. נסכם את הנקודות העיקריות:

במוליך רגיל, זרם חשמל נתקל בהתנגדות, לכן הוא פולט אנרגיה ונחלש, עד שבשלב מסוים הוא נפסק. מהסיבה הזאת הוא צריך אספקה מתמשכת של אנרגיה כדי לא להיפסק. **מוליך על** הינו מוליך שזרם העובר בו אינו נתקל בהתנגדות כלל, ולכן הוא לא זקוק לאספקה מתמשכת של אנרגיה. יש חומרים שנעשים למוליכי-על בטמפרטורות נמוכות מאוד, ויש חומר **אחר**, שהתגלה לאחרונה שהוא הופך למוליך על גם בטמפרטורת החדר, אך רק בתנאי שהוא מצוי בתנאי לחץ גבוה מאוד.

תשובה (1): חומרים מוליכים מאבדים את כל ההתנגדות שלהם למעבר זרם חשמל בתנאים של לחץ גבוה מאוד

לא משתמע. הפסקה לא אומרת שכל חומר מוליך מאבד התנגדות בלחץ גבוה - רק שחומר **מסוים**, זה שהוזכר בסוף הפסקה, יכול להפוך למוליך-על בלחץ גבוה מאוד.

תשובה (2): כדי שזרם העובר בחומר המצוי במצב של מוליכות-על לא ייפסק בסופו של דבר, הוא זקוק לאספקה מתמשכת של אנרגיה ממקור חיצוני

לא משתמע. להפך - חומר המצוי במצב של מוליכות-על (או במילים אחרות, מוליך-על) הוא מוליך שזרם העובר בו אינו נתקל בהתנגדות כלל, ולכן הוא לא מאבד אנרגיה ולא צריך אספקה מתמשכת. זה בדיוק מה שהופך מוליך-על ל"על" - אי התלות במקור חיצוני.

תשובה (3): יש חומרים שבטמפרטורות נמוכות מאוד זרם חשמל העובר דרכם אינו פולט אנרגיה, וזאת בלא שיידרשו תנאים של לחץ גבוה מאוד

נכון. בפסקה נכתב שיש חומרים שנעשים למוליכי-על בטמפרטורות נמוכות מאוד, ללא צורך בתנאי לחץ גבוה. זאת בניגוד לחומר **אחר** שהתגלה לאחרונה שכן דורש לחץ גבוה מאוד. החומרים הללו, שהוזכרו כמוליכי-על אשר "מוכרים כבר זמן רב", דורשים רק טמפרטורות נמוכות.

תשובה (4): כשזרם חשמל פולט אנרגיה בעת מעבר דרך מוליך שאינו מוליך-על, ההתנגדות של אותו מוליך למעבר זרם חשמל הולכת וגוברת

לא משתמע. בפסקה נכתב שההתנגדות גורמת לזרם לפלוט אנרגיה ולהיחלש, אבל לא נאמר שההתנגדות עצמה גוברת - היא יכולה להיות קבועה, והזרם פשוט מאבד אנרגיה בכל פעם שהוא עובר דרכה.

תשובה (3).

17.

השאלה: הסוציולוג נורברט אליאס מתאר תהליך שראשיתו במאה השנים עשרה: בניסיונם להידמות לבני האצולה אימצו מעמדות הביניים באירופה את כללי הנימוס שהשתרשו בקרב האצילים; בתגובה לכך אימצו האצילים צורות מורכבות יותר ויותר של עידון ההתנהגות כדי לשמר את מעמדם הנבדל. אותו דפוס אפיין גם את התהליך שבו אומצו הסנקציות המתלוות להפרתם של כללי הנימוס: כך, ענישה חברתית חיצונית שוכללה לכדי ענישה נפשית פנימית, דוגמת תחושת חרטה.

מה נורברט אליאס טוען בנוגע לסנקציות על הפרת כללי הנימוס?

פתרון: עלינו להבין את התהליך שמתואר בפסקה. הדפוס המתואר הוא שמעמדות הביניים אימצו את כללי הנימוס של האצילים כדי להידמות להם, ובתגובה האצילים אימצו צורות מורכבות יותר של עידון ההתנהגות כדי לשמור על מעמדם הנבדל. בטקסט נכתב ש"אותו דפוס אפיין גם את התהליך שבו אומצו הסנקציות" - כלומר אותו התהליך, מעמדות הביניים אימצו את **הסנקציות** של האצילים, ובתגובה האצילים עידנו אותן (מענישה פיזית לנפשית).

תשובה (1): אימוץ כללי הנימוס של האצילים בידי מעמדות הביניים סייע לצמצם את הפער בינם לבין בני האצולה, ואימוץ הסנקציות צמצם אותו עוד לא נכון. בטקסט לא נכתב שהפער הצטמצם - להפך, האצילים פיתחו צורות מורכבות יותר **כדי לשמור על מעמדם הנבדל** (כלומר לשמור על הפער ביניהם למעמדות הביניים).

תשובה (2): בני מעמדות הביניים אימצו סנקציות כגון ענישה חברתית חיצונית לאחר שבני האצולה זנחו אותן לטובת סנקציות מורכבות ומעודנות יותר

לא נכון. הסדר הפוך - לפי הדפוס המתואר, קודם מעמדות הביניים אימצו את ההתנהגות המקובלת אצל האצילים, ורק **אז** בתגובה האצילים שיכללו ועידנו אותה. האצילים זנחו אותה **אחרי** שהיא אומצה בידי מעמדות הביניים.

תשובה (3): בעקבות אימוץ הסנקציות שרווחו בקרב בני האצולה - כגון ענישה חברתית חיצונית - בידי מעמדות הביניים, אימצו בני האצולה סנקציות מורכבות ומעודנות יותר

נכון. זה בדיוק הדפוס המתואר: מעמדות הביניים אימצו את הסנקציות החיצוניות של האצילים, ובתגובה - מכיוון שלפי הדפוס, האצילים עידנו את התנהגותם כדי לשמור על מעמדם הנבדל - הם שיכללו את הסנקציות לסנקציות פנימיות (כמו תחושת חרטה). זה אותו הדפוס שהתרחש כאשר אימצו בני מעמדות הביניים את כללי הנימוס של האצילים.

תשובה (4): מאחר שבני מעמדות הביניים אימצו את כללי הנימוס של בני האצולה, נאלצו בני האצולה לעדן את הסנקציות שנקטו כלפי אלו המפרים את הכללים, וזאת כדי לשמור את מעמדם הנבדל

לא נכון. התשובה מערבת בין שני תהליכים נפרדים. לפי הטקסט, עידון הסנקציות נבע מכך שמעמדות הביניים אימצו את **הסנקציות** עצמן, לא מכך שהם אימצו את **כללי הנימוס**.

תשובה (3).

18. השאלה: במאמר העוסק בהגותו המדינית של דנטה נכתב: "טעותו של דנטה הייתה שסבר כי בתורתו המדינית יש אף מן המעשה ומן הפתרון האקטואלי, ולא מן ההלכה גרידא."

איזו מן הטענות הבאות, הנוגעות להגותו המדינית של דנטה, נטענת במובאה?

פתרון: המובאה היא הציטוט שמופיע בשאלה. עלינו לנתח את הציטוט בקפידה. הציטוט מכיל כמה מילים במשלב לשוני גבוה שעלולות לבלבל, לכן נפרק אותן אחת אחת.

המילה "הלכה" בהקשר זה אינה במובן הדתי, אלא במשמעות של **תאוריה** - ההיבט הרעיוני של נושא, בניגוד למעשה. הביטוי "פתרון אקטואלי" מדגיש את ההיבט **המעשי** - פתרון שניתן ליישם בפועל במציאות.

בציטוט נכתב ש-"**טעותו** של דנטה הייתה שסבר כי..." - מה דנטה חשב? שבתורתו יש "**אף** מן המעשה... ולא מן ההלכה **גרידא**". המילה "גרידא" (=בלבד) היא המפתח: כשדנטה אומר "לא מן ההלכה גרידא", הוא מניח שברור שיש בתורתו תאוריה, והוא טוען שיש בה **גם** מעשה - לא רק תאוריה. הכותב אומר שזו טעות, כלומר לדעתו של הכותב היא שהתורה של דנטה היא כן "הלכה גרידא" - תאוריה בלבד. חשוב להדגיש כי אנחנו נשאלים לגבי דעתו של הכותב, ולא לדעתו של דנטה עצמו.

תשובה (1): היא רלוונטית לתחום התאוריה בלבד

נכון. זו הטענה שנטענת בציטוט: הכותב אומר שדנטה **טעה** כשחשב שהתורה שלו רלוונטית גם למעשה. מכאן משתמע שלדעת הכותב היא רלוונטית לתאוריה בלבד.

תשובה (2): היא רלוונטית הן לתחום המעשה הן לתחום התאוריה

לא נכון. זה מה ש**דנטה** סבר, אבל הכותב אומר שזו הייתה טעות.

תשובה (3): דנטה סבר שהיא רלוונטית לתחום המעשה בלבד

לא נכון. בציטוט לא נטען שדנטה סבר שהיא רלוונטית למעשה **בלבד** - הוא סבר שיש בה "**אף** מן המעשה", כלומר **גם** מעשה וגם תאוריה.

תשובה (4): דנטה סבר שהיא רלוונטית לתחום התאוריה בלבד

לא נכון. זה ההפך ממה שנטען בציטוט. דנטה חשב שהתורה שלו היא "**לא** מן ההלכה גרידא" - כלומר לא רק תאוריה.

תשובה (1).

הבנת הנקרא (שאלות 19-23)

19. השאלה: על פי הפסקה השנייה, במה הייתה נעוצה חולשתה של הפסיכואנליזה?

פתרון: עלינו למצוא בפסקה השנייה את הסיבה לחולשת הפסיכואנליזה. בפסקה נכתב: "בשנות ה-50 של המאה הקודמת החלה להתגבש בקרב החוקרים תמימות דעים כי **העדויות שהביא פרויד לטענותיו התאורטיות קלושות למדי**".

תשובה (4): היא לא הצליחה לבסס את רעיונותיה באמצעות עדויות משכנעות

נכון. זה בדיוק מה שנכתב בפסקה: "העדויות שהביא פרויד לטענותיו התאורטיות **קלושות למדי**". הבעיה לא הייתה בפסיכואנליזה עצמה, אלא בכך שפרויד לא הצליח לבסס אותה.

תשובה (4).

20.

השאלה: על פי הפסקה השנייה, ____ התקשו לגבש תאוריה מקיפה שתחליף את ____.

פתרון: נחפש על מי נכתב בפסקה השנייה שהתקשה לגבש תאוריה כלשהי. בפסקה נכתב: **"המצדדים בגישה הביולוגית גרסו כי אין לתאר אשר שורשיה של מחלות הנפש באירועים שהתרחשו בינקות... עם זאת, הם התקשו לגבש תאוריה מקיפה אחרת על נפש האדם."**

התומכים בגישה הביולוגית רצו לפתח תאוריה מקיפה **אחרת** על נפש האדם, כזו שמבוססת על עקרונות ביולוגיים ולא נפשיים – הם רצו **להחליף** את התאוריה של פרויד (הפסיכואנליזה) בתאוריה משלהם, אך התקשו לעשות זאת.

תשובה (4): התומכים בגישה הביולוגית / התאוריה הפסיכואנליטית

התומכים בגישה הביולוגית התקשו לגבש תאוריה מקיפה שתחליף את התאוריה הפסיכואנליטית.

תשובה (4).

21.

השאלה: איזו מן האפשרויות הבאות מסבירה את השימוש במילים "באופן מפתיע" (שורות 14-15)?

פתרון: בטקסט נכתב: "...ותמיכה לטענותיו התאורטיות מגיעה, **באופן מפתיע**, דווקא ממעבדותיהם של חוקרי המוח". עלינו להבין מה מפתיע כאן.

תשובה (1): המצדדים בגישה הביולוגית התנגדו בעבר לפסיכואנליזה

המילה "דווקא" (שורה 15) מעידה על כך שההפתעה היא שהתמיכה לפרויד מגיעה מחוקרי המוח - אותם מדענים שהיו חלק מהגישה הביולוגית שהתנגדה לפסיכואנליזה. מאחר שהם הוצגו בתור המתנגדים לפרויד, לא היינו מצפים שדווקא מעבודתם תגיע התמיכה לפסיכואנליזה.

תשובה (1).

22.

השאלה: על פי הפסקה האחרונה, השיתוק בזרוע הימנית של הנבדקת במחקרו של רמצי'נדראן -

פתרון: בפסקה נכתב שהנבדקת סבלה משיתוק בזרוע ימין כבר שמונה ימים מאז לקתה בשבץ מוחי, אך היא לא הייתה מודעת לכך. כשרמצי'נדראן גירה את האזור הפגוע במוחה, היא פתאום הכירה בשיתוק. אחרי שחלפה השפעת הגירוי, היא חזרה להאמין שהזרוע אינה משותקת ואף שכחה את השיחה.

תשובה (1): נפסק עקב הגירוי המלאכותי של החלק הפגוע במוח

לא נכון. הגירוי המלאכותי לא ריפא את השיתוק - הוא רק גרם לנבדקת **להכיר** בקיומו. השיתוק עצמו נשאר גם אחרי הגירוי.

תשובה (2): היה תלוי ברמת המודעות שלה

לא נכון. השיתוק עצמו לא היה תלוי במודעות - הוא היה קיים כל הזמן. מה שהשתנה הוא רק **המודעות** שלה לשיתוק, לא השיתוק עצמו.

תשובה (3): "נרשם" במוחה באופן לא מודע, אף שבמודע היא לא הכירה בקיומו

נכון. השיתוק היה קיים כל הזמן - המוח "ידע" על השיתוק ברמה הלא מודעת, אבל הנבדקת לא הייתה מודעת לו. הגירוי המלאכותי רק גרם לה להיות מודעת לקיומו.

תשובה (4): קדם לשבץ המוחי שלקתה בו, אלא שבשל השבץ היא נעשתה בלתי מודעת לקיומו

לא נכון. בפסקה נכתב במפורש שהשיתוק **נגרם** מהשבץ המוחי, לא קדם לו.

תשובה (3).

23.

השאלה: איזו מן הטענות הבאות אינה עולה מן הקטע?

פתרון: בשאלות "מה לא עולה מהקטע" נבדוק כל טענה: האם היא נכתבה במפורש? האם היא משתמעת מהכתוב? או שמא היא סותרת את הקטע?

תשובה (1): ממצאים מתחום חקר המוח רומזים על קיומן של שתי רמות מודעות

כן משתמע מהקטע. המחקר של רמצי'נדראן מדגים זאת: הנבדקת לא הייתה מודעת לשיתוק שלה, אך כשגירו את האזור הפגוע במוחה היא פתאום הכירה בו. כלומר המידע על השיתוק היה "רשום" במוחה ברמה אחת, אך לא היה נגיש לה ברמה המודעת - שתי רמות מודעות.

תשובה (2): תכנים מסוימים משפיעים על מוח האדם ועל התנהגותו אף שהאדם אינו מודע להם כלל

כן עולה מהקטע. לא רק שפריד טען זאת, אלא שהקטע מביא ראיות לכך: הנבדקת במחקר של רמצי'נדראן סבלה משיתוק אמיתי שהשפיע על תפקודה, למרות שהיא לא הייתה מודעת לקיומו כלל.

תשובה (3): אילו מלכתחילה היו חוקרים כראוי את גישתו של פריד, לא הייתה הגישה הביולוגית כה רווחת כיום

לא עולה מהקטע. הקטע מראה שהגישה הביולוגית דווקא **מתיישבת** עם גישתו של פריד - חוקרי המוח מספקים כיום תמיכה לטענותיו. ייתכן שאם גישתו של פריד הייתה נחקרת יותר לעומק, עדיין היינו מגיעים לממצאי הגישה הביולוגית (בפועל קרה תהליך זהה בסדר הפוך - דרך חקר הגישה הביולוגית "התגלו" טענותיו של פריד כנכונות). לכן אין יסוד לטענה שחקירת הפסיכואנליזה הייתה מונעת את התפתחות הגישה הביולוגית.

תשובה (4): חוקרי מוח מספקים לטענות הפסיכואנליזה תמיכה מוצקה יותר מכפי שסיפק להן פריד עצמו

כן עולה מהקטע. בקטע נכתב שהעדויות של פריד היו "קלושות למדי", ושכיום חוקרי מוח מספקים תמיכה לטענותיו - למשל, מחקרים העוסקים בתופעת ה"שכחה הילדית" (התומכים באחת מטענותיו של פריד) והמחקר של רמצי'נדראן שמראה שתכנים לא מודעים אכן קיימים ומשפיעים על האדם.

תשובה (3).